अलङ्घ्य त्रि०न लङ्घ्यः । अनतिक्रमणीये । "लिलङ्घयिषतो लोकानलङ्घ्यानलघीयसः" माघः ।

अलजी स्त्री अला पर्य्याप्ता सती जायते जन–ड गौरा० ङीष् । सुश्रुतोक्ते सन्धिगतरोगभेदे यथा । "पूयानसः सोपनाहः स्रावा पर्व्वणिकालजी । कृमिग्रन्थिश्च विज्ञेया रोगाः सन्धिगता नव" । तल्लक्षणं तत्रैव "जाता सन्धौ शुक्लकृष्णेऽलजी स्यात्तस्मिन्नेवास्थापिता पूर्व्वलिङ्गैः" इति ।

अलज्जा स्त्री न लज्जा विरोधे न० त० । १धार्ष्ट्ये अभावे न०त० । २लज्जाभावे । न०ब० । ३लज्जाशून्ये त्रि० ।

अलञ्जुर पु०अलं सामर्थ्यं जृणाति जृ–अच् पृ० उत् । मणिके अलिञ्जरे बहुजलाधारे(जाला)मृण्मये पात्रे । [धनादौ ।

अलञ्जीविक त्रि० अलं जीविकायै ४त० । जीविकापर्य्याप्ते

अलञ्जुष त्रि० अलं जुष्यते कर्म्मणि बा०क । भक्षणपर्य्याप्ते मांसादौ । "अथ तच्छृतस्य परितृन्दति तदलञ्जुषम्" शत०ब्रा० "मांसं हि जोषाय भक्षणायालं पर्य्याप्तं भवति" भा०

अलति पु० अल–वा अतिच् । गीतिमातृकायाम् स्वरसाधनार्थे सारिगामादिस्वरभेदे तदुपक्रमेणैव हि गीतेः प्रारम्भात्तेषां गीतिमातृकात्वम् ।

अलन्धन त्रि०अलं प्रभूतं धनमस्त्यस्य अच् । पर्य्याप्तधने समृद्धे । "निरादिष्टधनश्चेत्तु प्रतिभूःस्यादलन्धनः" मनुः ।

अलन्तराम् अव्य० अलम्+अतिशये तरप् आमु । अत्यर्थं पर्य्याप्त्यादावर्थे । "पुरोडाशभुजामिष्टमिष्टं कर्त्तुमलन्तराम्" माघः । एवं तमप् आमु । अलन्तमाम् तत्रैवार्थे अव्य० ।

अलन्धूम पु०अलमत्यर्थो धूमः । धूमसमूहे जटाध० । [श्रीधरः ।

अलब्ध त्रि०न लब्धः । प्राप्तभिन्ने "अलब्धस्य प्राप्त्युपायो योगः"

अलभ्य त्रि० न लभ्यः । अप्राप्ये । "रोगे चालभ्ययोगे च सीमन्ते पुंसवेऽपि च । यद्ददाति समुद्दिष्टं पूर्व्वत्रापि न दुष्यति" कालमा० मरी० "अलभ्ययोगे पुनरप्राप्यसम्बन्धनिमित्ते अशौचान्तदिवसे पूर्व्वत्र मलमासे" शु०त०रघु० ।

अलम् अव्य० अल–बा० अमु १भूषणे "जनयित्रीमलञ्चक्रे यः प्रश्रय इव श्रियम्" अस्य उपपदसंज्ञा अलङ्कृत्य "अलङ्कृत्य सुतादानं दैवं धर्म्मं प्रचक्षते" मनुः । २सामर्थ्ये शक्तौ "विनाप्यस्मदलम्भूष्णुरिज्यायै तपसः" सुतः "कथा हि खलु पापानामलमश्रेयसे यत" इति च माघः "वरेण शमितं लोकानलं दग्धुं हि तत्तपः" कुमा० ३पर्य्याप्तौ ४संपूर्णतायां ६प्राचुर्य्ये "प्रतिभूःस्यादलन्धनः" मनुः अलमस्त्यस्य धनम् अच् बहुधनइत्यर्थः कुल्लु० । ७वारणे, "अलं विवादेन यथा श्रुतं त्वया" कुमा० "अलं विवादेन शमोविधीयताम्" महाना० ८निषेधे "आलप्यालमिदं बभ्रोर्यत् स दारानपाहरत्" माघः ९निरर्थकत्वे १०अस्त्यर्थे ११अवधारणे १२अत्यर्थे च गणर० ॥ "विजयायेत्यलमन्वशान्मुनिर्माम्" किरा० "अलं भूयः" मल्लि० । लस्य वा रः अरम् । तत्रार्थे अरङ्कृतशब्दे उदा० ।

अलम्पशु पु०अलं यज्ञे निरर्थः पशुः । "अप्रशस्ते पशौ "अलम्पशोरपशोश्च" कात्या० १९,१,४, पशुर्योग्यः सन् यो नाम पशून्नविन्दते सोऽलम्पशुरपशुः" कर्क० ।

अलम्पुरुषीण पु० अलं समर्थः पुरुषाय "अषडक्षेत्यादिना" पा० स्वार्थे ख । युद्धादिसमर्थे प्रतिमल्लादौ पुरुषे ।

अलम्बुद्धि स्त्री अलम् व्यर्था बाधितविषयत्वात् पर्य्याप्ता वा बुद्धिः । मिथ्याबुद्धौ, पर्य्याप्तबुद्धौ च । "पश्यन्नपि नालम्बुद्धिमवाप" किरा० १२,३९, श्लोक०व्या० मल्लि० ।

अलम्बुष पु० अलं पुष्णाति पुष–क पृ०पस्य बः । १वमने छर्द्दने । २प्रहस्ते रावणमन्त्रिराक्षसे ३घटोत्कचहते राक्षसभेदे च "अलम्बुषं तथा युद्धे विचरन्तमभीतवत् । हैडम्बिः प्रययौ तूर्णम्" इत्युपक्रम्य "रिपुं निहत्याभिननन्द वै तदा ह्यलम्बुषं पक्वमलम्बुषं यथा" भा०द्रो०प० । अलम्बुषनामानौ च द्वौ राक्षसौ कुरुक्षेत्रयुद्धे समागतौ अयमेको घटोत्कचेन निहतः भी०प० अपरोपि निहतः इत्यविरोधः । ४अप्सरोभेदे तच्छब्दे विवृतिः । ५मुण्डीर्य्याम् मेदि० ६लज्जालुलतायाम् ७अन्याप्रवेशार्थं दत्तजलरेखायाञ्च स्त्री राज० । तस्याः फलम् अण् लुप् तत्फले न० । "ह्यलम्बुषं पक्वमलम्बुषं यथा" भा०द्रो०प० ।

अलम्भूष्णु त्रि०अलम्+सामर्थ्ये भू-ग्स्नु । "समर्थे "विनाप्यस्मदलम्भूष्णुरिज्यायै तपसः सुतः" माघः ।

अलय पु०न लयः विरोधे न०त० । १लयविरोधिनि उद्भवे । "शक्रादिष्वपि लोकेषु श्रूयमाणौ लयालयौ" रामा०अभावे न०त० । २विनाशाभावे । नास्ति लयोयस्या ३अवस्थानशून्ये भ्रमणशीले "स्वानमानमति कालिमालया" माघः "लयो लयन क्वचिदवस्थानं नास्ति यस्याः" मल्लि० ४विनाशशून्ये च त्रि० ।

अलम्बुसा पु० ब०व० । देशभेदे ।

अलर्क पु० अलमर्कतेऽर्च्यते वा अर्क–अच् अर्च–घञ् वा शक० । १श्वेतार्कवृक्षे २क्षिप्तकुक्करे ३कृमिभेदे च स च भा०शा०प० दर्शितः यथा "अथ कृमिः श्लेष्ममेदोमांसशोणितभोजनः । दारुणो दारुणस्पर्शः कर्णस्याभ्यासमागतः । स तस्योरु-